

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI MAITOTUOTTEIDEN, HEDELMIEN JA VIHANNESTEN KOULUJAKELUTUESTA LUKUVUONNA 2022-2023 ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISEKSI

1. Pääasiallinen sisältö

Valtioneuvoston asetusta maitotuotteiden, hedelmien ja vihannesten koulujakelutuesta lukuvuonna 2022-2023 (481/2022), jäljempänä asetus, muutettaisiin 7 §:n 1 momentin tukimäärien osalta ja 3 momentin tukitason osalta.

2. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Koulujakelujärjestelmästä säädetään markkinajärjestelylaissa. Koulujakelujärjestelmän tukitasoja ja määriä koskeva asetuksenantovaltuus on maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 33 b §:n 2 momentissa, jonka mukaan koulujakelutuen määrästä ja tukikauden pituudesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella EU:n lainsäädännön asettamissa rajoissa.

3. Asian valmistelu

Asetus liitteineen on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhdessä Ruokaviraston kanssa.

4. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Koulujakelutukea myönnetään maitotuotteille ja hedelmille ja vihanneksille. Maitotuotteiden tuki maksetaan kiinteänä tukena litraa tai kiloa kohti. Hedelmien ja vihannesten tuki perustuu hankintahinnasta laskettavaan prosenttiosuuteen.

Venäjän hyökkäyssota ja siihen liittyvä energiakriisi sekä inflaatio näkyvät vihannesten tuotantopanosten kuten lannoitteiden ja polttoaineen heikentyneenä saatavuutena ja korkeana hintana.

Tuotantokustannusten nousu ja yleinen inflaatio ovat nostaneet ennalta arvaamattoman nopeasti hedelmä- ja vihannestuotteiden hintaa. Kun tuki hedelmä- ja vihannestuotteiden osalta maksetaan prosenttiperusteisesti, lisää hintojen nousu hedelmä- ja vihannestuen menekkiä ja budjetti uhkaa ylittyä. Hedelmä- ja vihannestuotteiden tukitaso on nykyisessä asetuksessa 65 prosenttia hankintahinnasta ja luonnonmukaisesti tuotettujen hedelmä- ja vihannestuotteiden tukitaso on 75 prosenttia hankintahinnasta. Lisäksi hedelmä ja vihannestuen hakijoiden määrä on tiedotuksen ansiosta lisääntynyt. Maitotuotteiden hakijoiden määrässä vastaavaa kasvua ei ole tapahtunut eikä inflaatio lisää kiinteähintaisen tuen menekkiä.

Koulujakelutuen riittävyyden varmistamiseksi maitotuotteiden tuesta ehdotetaan siirrettäväksi 200 000 euroa hedelmä- ja vihannestuotteiden tukeen ja hedelmä- ja vihannestuotteiden tukitasoa alennettavaksi 55 prosenttiin hankintahinnasta ja luonnonmukaisesti tuotettujen hedelmien ja vihannesten 65 prosenttiin niiden hankintahinnasta.

Ehdotuksessa ehdotetaan muutettavan asetuksen 7 §:n 1 ja 3 momenttia. Ehdottavan pykälän 1 momentin mukaan koulujakelutukea voitaisiin myöntää yhteensä syys- ja kevätlukuvuoden aikana maitotuotteille enintään 3 224 289 euroa ja hedelmä- ja vihannestuotteille enintään 1 627 447 euroa.

Ehdotettavan pykälän 3 momentin mukaan tukea hedelmä- ja vihannestuotteiden toimittamiseen myönnettäisiin enintään 55 prosenttia hankintahinnasta. Jos hedelmät ja vihannekset on tuotettu luonnonmukaisesti, tukea myönnettäisiin kuitenkin enintään 65 prosenttia niiden hankintahinnasta.

5. Pääasialliset vaikutukset

Koulujakelujärjestelmätuki rahoitetaan EU:n varoista. Suomelle on myönnetty koulujakelujärjestelmätukeen maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetun asetuksen (EU) N:o 1370/2013 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EU) 2016/795 liitteen I perusteella maitotuotteille 3 824 689 euroa ja hedelmille ja vihanneksille 1 599 047 euroa lukuvuotta kohden, jolloin rahoitus jakautuu kahdelle budjettivuodelle. Valtion vuoden 2023 talousarviossa momentille 30.20.46 (EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen, siirtomääräraha 3 vuotta) on budjetoitu määrärahaa yhteensä 11 030 000 euroa, josta koulujakelutuen osuus on 4 890 000 euroa ja liitännäistoimenpiteiden osuus on 540 000 euroa. Vastaavat EU:lta saatavat tulot tuloutetaan momentille 12.30.01 (EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot).

Asetuksen tavoitteena on varmistaa, että EU:n Suomelle myöntämät koulujakelutuen määrärahat riittävät eikä tukea tarvitse ryhtyä perimään tuensaajilta takaisin. Tukitason laskeminen ja kertaluonteinen siirto maitotuotteilta hedelmiin ja vihanneksiin on ministeriön arvion mukaan paras toteuttamistapa, koska se ei vaikuta järjestelmän toimintaan tai tunnettavuuteen.

6. Lausuntopalautte

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoa seuraavilta tahoilta: opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Opetushallitus, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, Valtion ravitsemusneuvottelukunta, Ammattikeittiöosaajat ry, EkoCentria/Savon koulutuskuntayhtymä, Elintarviketeollisuusliitto ry, Kauppapuutarhaliitto ry, Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitto ry, Maito ja terveys ry, Luomuliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Maitovaltuuskunta, Opetusalan ammattijärjestö, Pro Luomu ry, Puutarhaliitto ry, Päivittäistavarakauppa ry, Ruokatieto yhdistys ry, Suomen Kuntaliitto ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Svenska Trädgårdsförbundet rf, Yhdistyneet luomutuottajat ry, Arla Oy, Kanta-Hämeen Tuoretuote Oy, Kimmon Vihannes Oy, Meira Nova Oy, Satotukku Oy, Valio Oy ja Ålands Centralandelslag, ÅCA.

Asetusluonnokseen tuli kaikkiaan 12 lausuntoa, jonka lisäksi valtiovarainministeriö ilmoitti, että sillä ei ole lausuttavaa. Asetusluonnosta sekä sen perusteita pidettiin pääosin hyväksyttävänä ja tarkoituksenmukaisina. Osa lausunnonantajista kuitenkin korosti, että tuotantokustannusten noustessa tulisi tukeen käytettävien määrärahojen määrää nostaa eikä leikata tukitasoa.

Määrärahojen siirtämistä maitotuesta hedelmien ja vihannesten tukeen pidettiin pääosin perusteltuna. SLC, MTK ja maitovaltuuskunta kuitenkin korostivat lausunnoissaan, että siirron tulisi olla kertaluonteinen ja että myös maidontuotannon tuotantokustannukset ovat nousseet. Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitto ei lausunnossaan pitänyt määrärahojen siirtoa perusteltuna. Toisaalta THL kannatti maitotuotteiden tuen siirtämistä hedelmä- ja vihannestuotteiden tukeen, sillä tuen kohderyhmän ruoankäytössä riittää haasteita. THL:n mukaan suositelluista viidestä päivittäisestä kasvis-, hedelmä ja marja-annoksesta syödään keskimäärin vain puolet, kun taas maitovalmisteiden käyttö on erityisesti alle kouluikäisillä jopa liian runsasta suosituksiin nähden.

Pro Luomu ry ja EkoCentria/Savon koulutuskuntayhtymä esittivät lausunnoissaan huolen luomutuotteiden tukitason leikkaamisesta ja sen seurauksista luomutuotteiden käyttöön. Toisaalta THL korosti lausunnossaan, että luomutuotteiden suosimiselle ei ole terveystaloudellista perusteita.

Lisäksi lausunnoissa tuotiin esille mm. se, että tilastojen mukaan kotimaisten avomaakasvisten tuottajahinnat eivät ole merkittävästi nousseet.

7. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevan voimaan 20 päivänä tammikuuta 2023. Päivitettyä tukitasoa sovellettaisiin hedelmä- ja vihannestuotteisiin kevätlukukaudella 2023.